

Overdracht College-Raad

Datum 14 juni 2018

onderwerp	Rekenkamerrapport Sport
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Janssen, Aart (2291)
medeopstellers	Bommel, Harry van Middelbos, Nico (2070)
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Informatienota Rekenkameronderzoek Sportbeleid Zwolle Bijlage: Rekenkamerrapport "Sportbeleid Zwolle volop in beweging"

Voorgesteld besluit raad

Kennismemen van de reactie van het college van burgemeester en wethouders op het onderzoek van de rekenkamercommissie Zwolle naar het Sportbeleid (onderzoeksrapport "Sportbeleid Zwolle volop in beweging").

Informatienota voor de raad

Datum 31 mei 2018

Onderwerp	Rekenkameronderzoek Sportbeleid Zwolle
Versienummer	V1.2

Portefeuillehouder René de Heer

Informant A.H. Janssen/B. Jeensma
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / OW
Telefoon 038 498 2291/2298
Email A.Janssen@zwolle.nl/B.Jeensma@zwolle.nl
Bijlagen Rekenkamerrapport "Sportbeleid Zwolle volop in beweging"

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De reactie van het college van burgemeester en wethouders op het onderzoek van de rekenkamercommissie Zwolle naar het Sportbeleid (onderzoeksrapport "Sportbeleid Zwolle volop in beweging").

Datum 31 mei 2018

1. Inleiding

Aanleiding

De Rekenkamercommissie Zwolle heeft in de periode september 2017 tot en met januari 2018 onderzoek verricht naar het sportbeleid van de gemeente Zwolle. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in het rapport “Sportbeleid Zwolle volop in beweging (Onderzoek naar Actieplan Sport en Bewegen).” Dit rapport is in de raadsvergadering van 12 maart 2018 aangeboden aan de raad en het college. Deze informatie nota bevat de reactie van het college op het onderzoeksrapport. We zijn de Rekenkamercommissie, die met dit onderzoeksrapport zijn werk in de raadsperiode 2014-2018 afsloot, erkentelijk voor het verzette werk. Er is een onderzoeksrapport opgesteld dat een herkenbaar beeld schetst van de uitvoering van het Zwolse sportbeleid. Daarmee ontstaat er een goede basis voor een inhoudelijk gesprek over doeltreffendheid en doelmatigheid van het sportbeleid in onze gemeente. Dat gesprek tussen raad en college, maar ook met betrokken partners in de stad, kan vervolgens leiden tot stappen voor het verder optimaliseren van het sportbeleid.

Context

De intrinsieke waarde van sport als vrijetijdsbesteding en ter bevordering van teamgeest is al vele jaren erkend. Die erkenning heeft ertoe geleid dat deelname aan sport, individueel of in teamverband, door de overheid wordt gefaciliteerd. Gemeentelijk sportbeleid bestond tot en met de jaren '90 vooral uit het realiseren en (laten) exploiteren van sportaccommodaties. Daar is de laatste tien jaar verandering in gekomen. De nota “Tijd voor Sport” van het ministerie van VWS uit 2005 diende als basis voor die verandering. Sport heeft sindsdien een meer maatschappelijke functie gekregen en aspecten als participatie, integratie en gezondheid zijn belangrijke onderdelen van het sportbeleid geworden.

Ook in Zwolle is er sprake van een verbinding van sport met andere maatschappelijke thema's. Het kerndoel van het “Actieplan Sport en Bewegen”, dat in september 2016 door de gemeenteraad werd vastgesteld, is de vitaliteit van de inwoners van de stad. Sport en bewegen dienen bij te dragen aan het langer gezond en actief zijn van inwoners van de stad. Vitale sportverenigingen spelen daarbij een belangrijke rol. Op basis van het Actieplan hebben zij daarnaast de opdracht om hun economische en maatschappelijke verdienvermogen te vergroten.

Evaluatie

De Rekenkamercommissie maakt in zijn rapport expliciet de kanttekening dat de doorlooptijd van de uitvoering van het beleidsplan relatief kort is. Het college deelt die opvatting. Desondanks is het zinvol om nu reeds naar de eerste resultaten van het Actieplan te kijken zodat, indien gewenst, in een vroeg stadium kan worden bijgestuurd.

Opzet collegereactie

Het onderzoeksrapport van de Rekenkamercommissie volgt de lijn van de beleidscyclus en gaat achtereenvolgens in op de beeldvorming, de organisatie, de uitvoering, de resultaten en de evaluatie van het sportbeleid. Daarna volgt een aantal conclusies en aanbevelingen. In deze collegereactie gaan we niet in op alle afzonderlijke conclusies maar wel wordt op elke aanbeveling gereageerd.

2. Kernboodschap

Het onderzoeksrapport “Sportbeleid Zwolle volop in beweging” is op 12 maart jl. aangeboden aan raad en college. In deze nota reageert het college op het onderzoeksrapport. Wij zullen deze collegereactie opbouwen langs drie hoofdlijnen:

1. Het koppelen van het sportbeleid aan andere gemeentelijke beleidsterreinen, zoals gezondheid, onderwijs en participatie;
2. Het SMART maken van het actieplan zodat doelmatigheid en doeltreffendheid beter kunnen worden vastgesteld;
3. Het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.

Datum 31 mei 2018

3. Hoofdpijnen

3.1 *De koppeling van het sportbeleid aan andere gemeentelijke beleidsterreinen*

Het Actieplan Sport en Bewegen is vooral ingegeven vanuit de maatschappelijke rol die sport en bewegen kunnen vervullen. Sporten en bewegen zijn leuk om te doen en naar te kijken, maar ook belangrijk in het kader van de gezondheid en een gezonde leefstijl. Sporten en bewegen hebben ook een sociale functie door het aangaan van contacten en het overdragen van normen en waarden. Op deze wijze dragen sport en bewegen bij aan allerlei maatschappelijke doelen, zeker als het in verenigingsverband plaatsvindt. We onderschrijven de constatering dat er onvoldoende koppeling is tussen de doelstellingen uit het Actieplan Sport en Bewegen en die van andere beleidsterreinen van de gemeente. Dat laat onverlet dat er wel eerste stappen in die richting zijn gezet. We noemen er enkele.

In het gemeentelijke gezondheidsbeleid (nota Samen naar een gezonder Zwolle) hebben sport en bewegen een belangrijke functie in het kader van het bevorderen van een gezonde leefstijl. Het bevorderen van een gezonde leefstijl en leefomgeving doen we vooral met een integrale aanpak binnen Zwolle Gezonde Stad. Zo wordt onder andere ingezet op het motiveren van sportverenigingen om te investeren in gezondheid en het vergroten van bewustwording van het belang van voldoende bewegen.

Studenten die geen diploma hebben en graag met hun handen werken kunnen hun entree-opleiding halen bij sportpark Het Hoge Laar. Dit initiatief is een samenwerking tussen Deltion, Groene Welle, het sportpark, SportService Zwolle en het Sociale wijkteam. De studenten krijgen les in een speciaal ingericht leslokaal en voeren de praktijk uit op het terrein van Het Hoge Laar.

In ruimtelijk beleid is er expliciet aandacht gekomen voor sport en bewegen. In de voorbereiding op de komst van de Omgevingswet is er een Omgevingsvisie (deel 1) opgesteld. Deze is in oktober 2017 met u als raad besproken en vastgesteld. Hierin wordt juist een integrale aanpak en insteek gekozen tussen het fysieke met het sociale domein. Belangrijk aspect hierin is om de openbare ruimte in de stad zo in te richten dat dit uitnodigend is voor onze inwoners om te spelen, bewegen en sporten. Daarbij wordt nadrukkelijk aangesloten bij de uitgangspunten die verwoord zijn in het Actieplan en de visie op gezondheid.

Ook met het armoedebestrijdingsbeleid is al jarenlang een expliciete verbinding met sport en bewegen. Onderdeel hiervan is de subsidiëring van het Jeugdsportfonds, om kinderen uit lage inkomensgezinnen deel te laten kunnen nemen aan sport en sportverenigingen. Ook meer recente initiatieven op het gebied van zwemvaardigheid (zwemkaartjesregeling) en het talentenpotje zijn uitwerkingen vanuit het armoedebestrijdingsbeleid. Hiermee wordt beoogd om iedereen in staat te stellen mee te kunnen doen en te participeren in onze samenleving (inclusie). En specifiek om alle kinderen op een plezierige manier in staat te stellen te bewegen en sporten wat positieve effecten heeft voor hun gezondheid.

In andere beleidsterreinen worden sport en bewegen ook ingezet, vooral projectmatig en als instrument. Goede voorbeelden hiervan zijn projecten als "Schoolbuurtpleinen", waarbij schoolpleinen een bredere (speel- en beweeg)functie voor de buurt krijgen, "Sport en jeugdhulp scoren samen" om de verbinding tussen sport en jeugdzorg te versterken (o.a. netwerkvorming en versterken signaleringskracht en pedagogisch klimaat). Deze projecten zijn met (co-)financiering uit de WMO-tender van de provincie mogelijk gemaakt.

3.2 *Het SMART maken van het Actieplan Sport en Bewegen*

In het kader van het "versterken sturend vermogen" is in de begroting 2018 een eerste slag gemaakt om de ambities en doelstellingen uit het Actieplan concreter in te vullen. We erkennen dat dit op een aantal onderdelen smarter gemaakt kan worden.

Datum

31 mei 2018

In het programma Samenleving is het Actieplan binnen ambitie 1.2 (Inwoners zijn gezond en vitaal) vastgelegd in enkele doelen. Samengevat is het de ambitie om de vitaliteit van inwoners door sport en bewegen te versterken. Sportverenigingen en sportparken worden in staat te gesteld om hun maatschappelijke rol te nemen en zelfstandig verdienvermogen te creëren. Sportaccommodaties worden ingezet voor meer en andersoortige activiteiten al dan niet voor nieuwe en andere doelgroepen. In de begroting zijn de doelstellingen uit het Actieplan dus al meer specifiek gemaakt door het benoemen van criteria. Waar mogelijk zijn er ook indicatoren benoemd zoals de sportparticipatie en het percentage inwoners dat lid is van een vereniging. Op basis van deze gegevens rapporteren we jaarlijks via de jaarrekening aan de gemeenteraad.

Naast deze indicatoren zal het college ook voor de andere criteria indicatoren, normen of kerncijfers in beeld brengen, bijvoorbeeld door hier in periodieke onderzoeken zoals de verenigingsmonitor specifieke vragen over op te nemen.

3.3 Versterking rol van de gemeenteraad

We delen de mening dat het terugkoppelen van de resultaten van het sportbeleid richting de gemeenteraad enigszins beperkt is, ondanks de beschikbaarheid van veel informatie. Dit is echter ook een keuze geweest om de raad niet met te veel informatienota's te belasten. In lijn daarmee rapporteren wij op hoofdlijnen in de begroting en de jaarrekening. Met de slag die gemaakt wordt in de nieuwe indeling van de gemeentebegroting worden ook indicatoren/kerncijfers opgenomen, die de afgelopen jaren niet in de jaarstukken zijn opgenomen. Als aanvulling hierop en in aansluiting op het Rekenkamerrapport stellen wij voor om het jaarlijks door SSZ opgesteld verslag van uitvoering integraal te delen met de raad. In dit verslag geeft SSZ weer op welke wijze invulling is gegeven aan de prestatieopdracht en welke resultaten er zijn gerealiseerd. Dit geeft een goed beeld van de uitvoering van het Actieplan. Bij dit verslag worden ook de periodieke onderzoeken zoals de Jeugdsportmonitor betrokken.

Het onderzoeksrapport van de Rekenkamercommissie kan worden beschouwd als een eerste evaluatie van het Actieplan. Het rapport maakt de resultaten inzichtelijk en biedt waar nodig de mogelijkheid om bij te sturen of andere keuzes te maken. Aanvullend daarop stellen wij voor stadsgesprekken aan te gaan met de Zwolse sportorganisaties.

4. Aanbevelingen

De Rekenkamercommissie doet 1 aanbeveling aan de gemeenteraad en 6 aanbevelingen aan het College van B & W. Hieronder vindt u onze reactie op de aanbevelingen aan ons adres.

- **Smart maken actieplan**
Het was de inzet van het Actieplan om een beweging op gang te brengen waarmee we de sterke positie van sport kunnen behouden ondanks de bezuinigingen op het sportbudget. Dit schiep het dilemma om met een beperkt(er) beïnvloedbaar budget harde en nieuwe prestaties van sportverenigingen te verlangen. Een complicerende factor hierbij is het feit dat de gemeente geen directe subsidierelatie heeft met sportverenigingen en dus ook nauwelijks directe invloed op de verenigingen kan uitoefenen. SSZ zit als uitvoerder van het sportbeleid wel dicht op de verenigingen en de accommodaties en kan daar veel relevante gegevens over verstrekken. Samen met SSZ gaan wij de doelstellingen uit het Actieplan in de vorm van Vitale verenigingen en Vitale accommodaties uitwerken in SMART geformuleerde indicatoren. De doelstelling Vitale bewoners wordt SMART gemaakt door de Zwolse cijfers voor sportparticipatie en beweegnormen af te zetten tegen de beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad.

Samenvattend: er worden in de aanloop naar het voorjaarsmoment 2019 indicatoren ontwikkeld om het actieplan smarter te maken.

- **Koppeling van het Actieplan aan andere beleidsterreinen**
Sport en bewegen worden vaak genoemd als middelen of instrumenten die een bijdrage leveren aan andere beleidsterreinen zoals gezondheid, onderwijs, jeugd, ouderen, integratie en participatie. Sportbeleid stelt zich met het Actieplan proactief op over de inzet van het

Datum

31 mei 2018

sportbeleid op en met de genoemde beleidsterreinen. Daar hoort ook een discussie bij over de integrale inzet van beschikbare financiële middelen. Zoals eerder aangegeven vinden al waardevolle koppelingen plaats tussen sport en bewegen met andere beleidsterreinen. De uitdaging voor de voorliggende periode is om dit verder uit te bouwen en te concretiseren. En niet alleen op incidentele onderdelen of met projecten, maar juist ook als integraal onderdeel van het sociaal domein. Sport en bewegen zijn bij uitstek onderdelen die preventief werken en in collectieve voorzieningen vorm gegeven kunnen worden, bijvoorbeeld met welzijn en dagbesteding. Daarmee kan de druk op tweedelijns voorzieningen in het sociaal domein worden beperkt. In Zwolle wordt de druk op de inzet van sport en bewegen voor allerlei doelen groter, ook omdat steeds meer lokale organisaties met initiatieven komen die al dan niet voortvloeien uit het Actieplan. In elk geval is gezondheid, en daarmee een beweegvriendelijke omgeving en sporten en bewegen, een belangrijk element binnen de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie deel 2 neemt dit dan ook een prominente plek in.

Samenvattend: samen met SSZ zullen we onderzoeken op welke wijze we concreet het sportbeleid nog meer in kunnen zetten op andere beleidsterreinen. Daarnaast zullen we onderzoeken hoe sport en bewegen kunnen worden betrokken bij de transformatie van het sociaal domein. Bij het voorjaarsmoment 2019 wordt de voortgang hiervan u teruggekoppeld, zo nodig met een voorstel over de integrale inzet van middelen.

- Koppel de resultaten vanuit de casuïstiek aan de doelstellingen uit het Actieplan. Het smarter maken van het Actieplan zal plaatsvinden op basis van indicatoren die voortkomen uit de casuïstiek. Zie hiervoor onze reactie op de voorgaande twee aanbevelingen.
- Versterken van de opdracht aan SSZ. Het SMART maken van de doelstellingen uit het Actieplan wordt als uitgangspunt gebruikt om de prestatieafspraken met SSZ meer SMART te maken. SSZ kan op basis daarvan doeltreffender en doelmatiger opereren. We willen er wel voor zorgen dat SSZ de bestaande flexibiliteit behoudt om keuzes te maken en te prioriteren ten aanzien van haar taken en inzet. Dit past bij goede opdrachtgeving met de jaarlijks te maken prestatieafspraken met SSZ. Taken als het adviseren en begeleiden van verenigingen, het creëren van verdienmodellen, zoals in de aanbevelingen genoemd, maken onlosmakelijk en expliciet onderdeel uit van de opdracht aan SSZ. De inzet en de resultaten van die taken kunnen nader worden geduid om de positie van SSZ te versterken.

Samenvattend: de opdracht aan SSZ zal versterkt worden. In de prestatieafspraken met SSZ voor 2019 wordt hierin een eerste stap gezet.

- Stimuleren initiatieven vanuit een integrale visie op sport, gezondheid, onderwijs etc. Het rekenkameronderzoek pleit er voor initiatieven uit de samenleving meer te ondersteunen, te promoten en te faciliteren vanuit SSZ, maar ook vanuit aanpalende beleidsterreinen. Naar onze mening zetten wij al stevig in op het ondersteunen van initiatieven. Met het SSZ wordt hier jaarlijks en periodiek over gesproken en concrete acties op ondernomen. De tijdelijke inzet van sportparkmanagers is hier een goed voorbeeld van, naast de bestaande verenigingsondersteuning vanuit SSZ. Het nog meer ondersteunen en faciliteren van initiatieven, bijvoorbeeld door het uitbreiden en/of structureel maken van de inzet van sportparkmanagers, zal ook financiële consequenties met zich meebrengen. Momenteel bieden we financiële ondersteuning aan initiatieven via Initiatiefrijke Zwolle. Een nieuwe stimulans is ontstaan met de Right to challenge-regeling die voor het sociaal domein breed geldt. De kern van deze regeling is dat een groep (georganiseerde) bewoners taken van gemeenten kan overnemen als zij denkt dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan. Dit biedt kansen voor sportorganisaties om hun rol en verdienvermogen binnen het sociaal domein te versterken omdat zo ook middelen uit andere beleidsterreinen beschikbaar komen voor sportverenigingen. We zien daarin een belangrijke rol weggelegd voor SSZ in de rol van makelaar of initiator.

Datum 31 mei 2018

Samenvattend: we evalueren eind 2018 de inzet van sportparkmanagers en beoordelen dan tevens de sportieve initiatieven die bestaande stimuleringsregelingen hebben opgeleverd.

- Geef ongeorganiseerd sporten expliciete plek binnen het Actieplan
Het Rekenkamerrapport roept op om ongeorganiseerd en anders georganiseerd sporten een expliciete plek te geven binnen het Actieplan. Bij het opstellen van het Actieplan hebben wij ons terdege gerealiseerd dat dit een zeer belangrijke plek inneemt binnen sport en bewegen in Zwolle. Het gaat hier veelal om sportbeoefening die onafhankelijk van een locatie of zelfs een specifieke voorziening plaatsvindt; sporters kiezen een plek die voor hen het meest praktisch is of de activiteit heeft op commerciële basis plaats. Individuele sporters of anders georganiseerde groepjes (al dan niet vanuit commerciële initiatiefnemers) maken gebruik van de openbare weg, parken, bossen en plassen die Zwolle rijk is voor allerlei beweeg- en sportactiviteiten. Daarnaast zijn er ook nog specifieke aangelegde voorzieningen die een belangrijke functie vervullen zoals het Cruijffcourt, het Sutu Court, het mountainbikeparcours en de skatebaan. Er is inmiddels veel aandacht voor sport en bewegen in de openbare ruimte zowel politiek, via de motie 'Bewegen in de openbare ruimte' en de motie 'Calisthenicspark' als door de organisaties in de stad. Er zijn diverse verzoeken gedaan zoals een verzoek tot aanpassing van het Azaleapark om beweeg- en speelmogelijkheden te faciliteren. Het gaat hier vaak om concrete verzoeken om voorzieningen. Op dit moment ontbreekt een afwegingskader voor het treffen van voorzieningen voor ongeorganiseerd en anders georganiseerd sporten. Dit betekent dat vraagstukken ad hoc behandeld en afzonderlijk afgewogen worden. De Omgevingsvisie is een belangrijk instrument om kaders te stellen voor sport en bewegen in de openbare ruimte en bij te dragen aan de ontwikkeling naar een beweegvriendelijke stad. Dit biedt een goede gelegenheid om op dit onderwerp nadere invulling te geven. Momenteel wordt deel 2 van de Omgevingsvisie voorbereid en dat biedt een goede gelegenheid ongeorganiseerd en anders georganiseerd sporten meer van beleidsrichting te voorzien.

Samenvattend: ongeorganiseerd sporten wordt opgenomen in het Actieplan nadat de visie op ongeorganiseerd sporten is ontwikkeld. In het najaar 2018 komen wij met een voorstel bij u terug op welke wijze wij tot deze visie willen komen.

5. Communicatie

De communicatie binnen het onderzoekstraject van de Rekenkamercommissie met alle betrokken partijen heeft onder regie van de commissie plaatsgevonden. Gezien haar rol in de uitvoering van het sportbeleid heeft het college SportService Zwolle gekend in haar reactie.

6. Vervolg

De in deze collegereactie voorgestelde acties worden opgepakt en komen waar nodig met resultaten terug in uw Raad.

7. Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

voorstel

Zwolle

Datum

31 mei 2018

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum

31 mei 2018